

מדור הבקר לבשר

מוגש ע"י א. מ. ב. ל.

בשר מעדר החלב*

הספקת הבשר נראה לי שהמחסור אינו זמני בלבד. דעתנו זו מקבלת חיזוק על ידי שתי עובדות יסוד אלה: ראשית, עקב הגידול המזורז של התעשייה עלה כוח הקניה של האוכלוסיה והופר היחס בין הביקוש וההיצע; שנית — חוסר הרנטביליות שבגידול בקר מיוחד לבשר אינו מאפשר עוד ייצור בשר ממין משובה בלבד.

ואלה העובדות אשר הובאו לפני משתתפי כינוס החירום הנ"ל: מספר הפרות לבשר הופחת בשנים האחרונות באופן מבהיל. היחס של שלוש פרות בשר לכל שתי פרות חלב אינו קיים עוד והוא כעת הפוך. המחלקה לשיווק וכלכלה מצאה בחישוביה שההכנסה של משק בקר לבשר, המשיג תרע על שטח של 40 אלף דונם, הגיעה בס"ה ל-445 ל"ש לשנה. מגדל בקר לבשר, אחד מהחשובים ביותר, חיסל את הענף מחמת אי-הרנטביליות.

התהווה אם כן מצב, שלמרות הדרישה המוגברת לבשר, אין באפשרותם של מגדלי הבקר לבשר להיענות לה במחירים הקיימים, אלא אם יעלה המחיר. יתכן וחלק מהצרכנים יסכים לשלם יותר ולא יוותר על מנת הבשר, אולם רוב האוכ"לוסיה לא יוכל לעמוד במחירים אלה. יצרני הבשר המשובח זכאים אומנם לקבל תמורה עבור עמלם המיוחד אבל נראה שהשוק לבשר מסוג זה הנהו מצומצם, וייצורו יתמעט, אלא אם יועלה המחיר ללא כל שיעור ויחס לכוח הקניה של ההמונים הרחבים.

מבחינה זו אנו במצב דומה לזה של אכרי אנגליה. את הבעיה כולה השכיל לתאר ד"ר פרזר בספרו „משק בקר לבשר“.

אנו מרשים לעצמנו לצטט מתוך ספר חשוב זה לטובת קוראינו.

ד"ר פרזר כותב: אספקת הבשר לתושבים תבוא, כפי שהיא רואה כיום, מרפת החליבה בעיקר, על אף הנטיה המיוחדת לנתח בשר

אנו נמצאים כעת במצב של מחסור חמור בבשר; אמנם נעשים מאמצים להעלות את ייצור הבשר על ידי שיפור הטיפוח בעדרי הבקר לבשר, אבל אנו מתעלמים לחלוטין מעדרי הבקר לחלב, היכולים להוות גורם רציני באספקת הבשר. באנגליה מבוססת כיום הספקת הבשר בעיקר על עדר החלב, ואנו מתנכרים לנכס זה ולמקור היחידי אשר באפשרותו להגביר את הספקת הבשר במדינתנו.

המועצה לייצור החלב עושה מאמצים לשפר את דרכי עבודתה ומעמדה של תעשיית החלב; לדעתנו צריכה המועצה לייצור הבשר לשתף פעולה אתה כדי לנצל במלואן את האפשרויות לייצור בשר, הגנוזות בעדרי החלב.

המועצה לייצור בשר ניסתה בדרכים שונות להגדיל את ייצור הבשר, אולם עליה להודות שעם התמעטותם של השוורים ששימשו כבהמות עבודה יהיו מאמציה ללא סיכויים אלא אם תשתף פעולה עם בוקרי החלב ועל ידי כך תיווצר האפשרות לשפר את הייצור לטובת כולם.

הדברים האמורים לעיל נראים לנו כעצה במועד הנכון ואנו תקווה שהיא תגיע למוסדות המטפלים בבעיה. רצינות המצב באספקת הבשר באפריקה הדרומית אפשר להעריך על ידי העובדה שאיגוד החקלאים מצא לנכון לקרוא לאסיפת חירום בענין זה. אסיפה זו נקראה לאחר שביועידה השנתית של האגודה נמסר שלדעת המועצה לייצור בשר יהיה באפשרותה לספק רק כ-50% מכמות הבשר הדרושה לאוכלוסיה.

אף על פי שאין אנו בקיאים בכל בעיות

* מאמר זה מטפל בשאלות ייצור והספקת הבשר באפריקה הדרומית, והדיון בכיוון זה צריך לעורר בנו ענין מיוחד, כיוון שאנו נתונים בתנאים הרבה יותר קשים מאשר אפריקה הדרומית בכל הנוגע לבעיית אספקת הבשר.

המערכת.

1. איך לגדל את העגלים מעדר החלב כדי שבשרם יהיה בעל טיב וצורה המפיקים את רצון הצרכנים?
 2. מה ההבדל בין עגלים מגזעים שונים בכל הנוגע לניצול מזונות והפיקתם לבשר?
 3. הכדאי בדרך כלל ליצור בשר מהבקר הבא מגזעי החלב?
- בניסויים האלה מתכוונים, איפוא, לבחון את כדאיות ייצור הבשר כתוצרת לזוי בעדרי החלב. גם מר מנספילד טוען שהחומר הגלמי לפיתוח ייצור הבשר בהיקף גדול מוכרח לבוא מפרות החלב שלנו.

הרכב ההוצאות בגידול בקר לבשר (באחוזים) (ממוצע בארצות הברית)					
מספא	70.3	.	.	.	.
עבודה	11	.	.	.	.
ציוד	5	.	.	.	.
הפחתת העדר	10.9	.	.	.	.
סיכון	1.2	.	.	.	.
מיסים	0.8	.	.	.	.
ביטוח	0.2	.	.	.	.
עזרה וטרינרית	0.4	.	.	.	.
שונות	0.2	.	.	.	.
סה"כ	100.0	.	.	.	.

לביסוס הנחתו טוען מר מנספילד שמתמיד נראתה לו כאשליה דרישת הפטמים להשתמש למטרת פיטום אך ורק בגזע בקר מיוחד לכך. לדעתו אין זה נכון שרק בקר כזה רצוי לקצבים ולצרכנים מכיוון שברור לו שבקר החלב יכול לשמש את שתי המטרות גם יחד. אין זאת שכל עגל שהוא יצלח לגידול לבשר; העגלים מגזע גרנסי, ג'רסי ואיירשייר וצאצאי הכלאותיהם אינם מתאימים, לדעתו, לפיטום, אולם כל העגלים מהג'רזים הדור-כליתיים וכן עגלי הבקר הפריזי ראויים למטרות ייצור הבשר.

בניסויים שבקמברידז' משתמשים בעגלים מגזעי הרפורד, שורטהורן ופריזי. המטרה הרא-

מיוחדת. תהיה זו טעות לזלזל בערכו של בשר זה. בקשר עם כך רצוי לצטט גם דברי מר פסמור אשר אמר: הרשאים אנו לזלזל בבשר פרות מגזע החלב בה בשעה שאנו אוכלים כבר בשר חמורים, תנינים ובעלי חיים אחרים? בין שנרצה בין שלא נרצה, יהיה עלינו להשלים עם העובדה שחלק הארי של הבשר יהיה מתוצרת הלווי של עדר החלב. לא יהיה זה בשר משובח, אבל תמיד יהיה זה יותר טוב מלא כלום. יתכן ויש לעודד את יצרני הבשר המשובח, אבל אין להעניש את אלה המייצרים בשר בעל טיב לא כל כך משובח אם רוצים לנצל ביעילות את המקורות, העומדים לרשותנו ולשפר את הספקת הבשר בכלל.

בשר הפרות המתחסלות אינו תוצרת הלווי היחידה מעדר החלב. מה בדבר בני-הבקר הנשי חטים מיד לאחר הלידה? נשמע מה כותב על כך ד"ר פרזר: יש לשים לב במיוחד לאפשרות ניצול הרים ושטחים נידחים לייצור הבשר. קיים עדיין הויכוח אם השטחים הנ"ל יכולים לכלכל חצי מיליון עגלים או יותר מזה, אולם אין כל ויכוח על כך שעדר החלב מוליד בכל שנה למעלה ממיליון עגלים. בשנת 1951 נשחטו 1,320,000 עגלים יונקים והיו מעשה-חסר-טעם כיוון שהם יכולים להוות מקור עצום של בשר. נר"א כפרדוקסלי, שבה בשעה שהאוכלוסיה משוועת לבשר נשחטים עגלים אלה בגיל רך. ואילו גידלו אותם, הם היו מספקים בכל שנה כ-300,000 טון בשר, וכיום אין הם מוסיפים כמעט ולא כלום לשוק הבשר.

מחוץ למספרים יכול היה ד"ר פרזר להגיד אותם הדברים ביחס לאפריקה הדרומית (וגם ביחס לישראל — הערת המתרגם).

ד"ר פרזר מסתמך בספרו גם על הניסויים המבוצעים באוניברסיטה של קמברידז' והוא כותב:

ניסויים אלה נמשכים כבר כמה שנים, הם ללא ספק החשובים בניסויים המטפלים כיום בהקר שאלת ייצור הבשר. מטרתם היא לתת תשובה לשלוש בעיות בעלות חשיבות רבה. מר ברוקס, האחראי לביצוע הניסיונות, מנסח את הבעיות כדלקמן:

במזון מרוכז לא תהיה כדאית בכל התנאים: ובכל הגילים. שאלות אלה ואחרות תתבררנה באופן סופי עם סיכום תוצאות הניסויים, ועד אז אין כל טעם לבקר את תוצאות הביניים או להגיב עליהן.

בדבר תיכנון ייצור הבשר לעתיד אומר ד"ר פרזר בין היתר, שהיה מקובל, וכיום עדיין חוזרים על כך, שעגלי בקר החלב אינם מתאימים לייצור בשר בגלל המורשה החלבנית שלהם ולעומת זה כדאי לגדל עגלי בקר דורת-גלית. לאמיתו של דבר לא הוגדר עדיין בבירור ההבדל בין שני גזעים אלה. ללא כל ספק מגזימים בהנחות אלה ויתכן שההפרשים אינם כה גדולים ובעלי משמר עות כה רבה. הגזע הדורת-גלית הנפוץ ביותר באנגליה הוא השורטהורן לחלב, ומגזעי החלב המיוחדים, הפריזי הוא הנפוץ ביותר. ביחס לכושרם לייצור בשר, קשה להבדיל בין שני גזעים אלה. למעשה הוכח בניסויים, שעגלים פריזיים מסוגלים לייצר בשר מטיב שווה לזה של שורטהורן החלב ובקצב מהיר יותר. יתכן שהבשר מהגזעים המיוחדים לבשר הוא יותר משובח מזה של גזעי החלב. קשה להתנגד לדעה זו. לדעת מגדלי הבקר לבשר בעולם כולו, מעדיפים כרגיל את הבשר משלושת הגזעים המיוחדים לכך, אבל צריך שיהיה ברור לכל, שבלי הזנה גדושה גם שור מגזע הבשר לא יפתח את תכונותיו התורשתיות במלואן. במלים אחרות: יתכן ששור מגזע הבשר בהזנה מצומצמת לא יתפתח יותר טוב משור מגזע החלב, ואפשר שמשום כך התפתחותו המלאה הפגרה בהשוואה לזו של שור החלב המאחר להתבגר. בסיכום נראה, שגידול עגלים פריזיים לבשר זהו הצעד הרצוי כדי לספק בשר לתושבי בריטניה אשר לו הם כה זקוקים. להלן עוד כמה דוגמאות מספר חשוב זה. מקובל בדרך כלל, שבני בקר מגזעי חלב מסוימים אינם ראויים לגידול לבשר. שום אדם לא יציע שעגלי בקר התעלה או של האיירשייד ישמשו למכירה אחרת מאשר לשחיטה בגיל צעיר. ביחס לבקר פריזי הדעית מחולקת. הגזע הפריזי מקובל על רבים כגזע דורת-גלית המתאים לייצור חלב וגם לבשר בעל איכות בינונית בכמויות גדולות. נראה לכן, שגזע זה מתאים במיוחד

שונה היא לערוך השוואה בין שלושת הגזעים כשהם ניזונים לפי שיטות הזנה שונות. התוצאות עד היום אישרו את מה שהיה ידוע לכל פטם, שאיפי ההזנה בגיל הצעיר הוא הקובע את כושרה של הבהמה להתפגש בכלל.

ואשר לשאלה מה בין עגלים מגזע החלב לבין העגלים מגזע הבשר בנוגע לכושר ניצול המזונות ניתנת תשובה, שהתוצאות הן יותר מעוררות משאפשר היה לצפות.

המחבר מוסר שיטת ההזנה בגיל צעיר – השפעתה בתהליך ייצור הבשר רבה יותר מגזע עייתה הספציפית של הבהמה.

המסקנות הנ"ל הן מטרה לוויכוח וביקורת חריפה מאוד מכיון שהן שוללות את עיונותם של הגזעים המיוחדים לבשר. ברוקס שעסק בניסויים אלה אמר שהעגלים מכל הגזעים שניזונו בצמצום דמו בצורתם לטיפוס החלב והחלק האד הורי של גופתם היה צר ובלי שוקיים בשרניות. התפתחות זו היתה אחידה לשלושת הגזעים, מה שמוכיח את חשיבות ההזנה על עיצוב צורתה של הבהמה המפותמת. המסקנה היא שרבות מתכונות תינה הכובות של גזעי הבשר הן אך ורק תוצאה של הזנה עשירה בגיל היניקה ולא תכונה גזעית. אין הוא נוטה להגיר שטיפוח תכונות תורשתיות מסוימות אין לו ערך, אבל לדעתו ההזנה חשובה יותר בגידול הבקר לבשר.

בהינתן טיב הבשר וכמותו טרם נסתיימה ואין עדיין פרטים, אולם שתי תופעות כבר סוכמו: חלקן של העצמות בגוויות הבקר הפריזי קטן מהמקובל. בגוויות השוורים מגזע הרפורד אחוז העצמות הוא רב יותר מאשר בגזע השורטהורן או הפריזי.

בשאלת הרנטגיליות של גידול עגלים מגזע החלב לבשר אפשר להשיב לעת עתה ברורות לחלק משאלה זו: בתנאי ייצור מודרניים ומחירי הבשר הקיימים אין ההזנה הגדושה לאהר הגמילה כדאית. הוכח ללא צל של ספק שהזנה גדושה של בקר לבשר אינה כדאית בגלל יוקר המזון המרוכז ומחירי הבשר הנמוכים או בגלל שתי הסיבות גם יחד. שינוי ביחסי המהירים ר"י רשר ומזון מרוכז יכולים לשנות את המצב תכלית שינוי זה יכול להביא גם לכך שהזנת בקר

המצב באספקת הבשר, ותקנתו היא שמאמרנו יביא לירי שיתוף פעולה הרוק בין מועצת החלב ומועצת הבשר.

בפנייתנו להתאחדות מגדלי הבקר לבשר בבקשה לתמוך בפתרון לבעיה חשובה זו אנו מצטטים שוב את ד"ר פרזר: עלינו להסתפק בבשר פרות או שוורים מגזע החלב. יהיה מקורו של הבשר מבהינה גזעית אשר יהיה, אלא שהחר מר הגלמי לייצורו יספק בעיקר העשב, כי אהרת לא יהיה לנו בסופו של דבר בער בכלל. יתכן ורצוי לעבד את בשר פרות החלב לשימורים ולא לשווקו בצורה טריה, מתוך הנחה שנקניק טוב עדיף מצלי רע.

ביום 12.11.54 הוכרז על ידי שר המסחר והתעשייה שההתפתחות התעשיתית של אפריקה הדרומית תגבר מאוד במשך עשר השנים הבאות והיא תעלה על זו של 15 השנים הקודמות.

המועצה לבשר מנהלת מלחמה ללא תקוה במאמציה לספק את הדרישה ההולכת וגוברת לבשר מבלי להודק לעגלי בקר החלב. כפי הנראה מתקרב במהירות הזמן שלסעודת חג לא יהיה אפילו נקניק ולבטח יחסר הבשר בתפריט הממוצע היומי.

נ. פ. פורי

עורך העתון

דה סאות-אפריקן-פריוולנד ז'ורנל, 1954

תורגם ע"י משה פפר

לדרישת זמננו. מופלא הדבר שדווקא התאחדות מגדלי בקר פריזי נמנעת מלציין את ערכו הרב תכליתי של הגזע למרות שבאופן רשמי מגדירים את הגזע כמעולה בתנובת חלב ובעל ערך רב לבשר. בהתחשב עם המצב באספקת הבשר אין להימנע מכך שהבקר הפריזי ייהפך לגזע הרב תכליתי של בריטניה. בעלת משמעות רבה היא התופעה שלמרות העידוד שניתן בשנתיים האחר רונות לייצור בשר כדי לרכך במידת מה את ההעדפה של ייצור החלב בשנים הקודמות, המ שיד בכל זאת הגזע הפריזי להתפשט ותפוצתו גברה על חשבון יתר גזעי הבקר באנגליה.

הכתרת הגזע הפריזי בתואר הדור-תכליתי דורשת בכל זאת הסבר מסוים מצדנו. כאן באפ-ריקה הדרומית אמנם ניתנה עדות בלתי משוחדת, המבוססת על מחקר ונסיון, להערכת הגזע הפריזי ויתכן שהמדע נאלץ לציין כגזע דור-תכליתי, אולם אנו נתמוך ונחזיק בדעתם של חברינו הבוקרים באנגליה ונצהיר שהגזע הפריזי שלנו הינו גזע מיוחד לחלב ובעל ערך בייצור הבשר ומשום כך הוא אל נכון המתאים גם אצלנו לדרישות הזמן.

נהיה מתרשלים בתפקידנו אם לא ננצל כל האמור לעיל כבסיס לקידום גזענו, אולם לא זאת היתה הסיבה היחידה לפרסום מאמר זה. אנו, כמו שאר אזרחי מדינתנו, מודאגים מאד בגלל

ממוכירות א. מ. ב. ל. מבקשים להודיע, שהפרטיכל משיבת הוועדה המקצועית, בה נידונה שאלת גזע הבקר לבשר המתאים לתנאי הארץ, יפורסם בחוברת הבאה.

המשרת

למוכרי העגלים!

ה.מ.ב. ואמב"ל פונים בזה לכל המשקים בבקשה ובדרישה למכור את כל העגלים למשקים בעלי-עדרים לבשר. ההסדר המוסכם מבטיח למוכר את הבחיר המלא שבשוק ונוסף לזה — ביצוע נוח של כל פעולות המכירה. הננו מבקשים, אפוא, מהמשקים, המעוניינים במכירת עגלים, שיודיעו לאמב"ל על הסכמתם למכור את העגלים באמצעותה והיא מצדה תדאג לקשר בין המוכר והקונה.

כן הננו מודיעים שאמב"ל מוכנה לקנות ברציפות (משך כל חדשי השנה) עגלים גמולים. גם במקרה זה לא יקופח המשק המוכר, לא במחיר ולא בשאר תנאי המכירה, בהשוואה למקובל בשוק.

ה.מ.ב. — אמב"ל